ANUNŢURI

Maica Domnului Altariţa de la mănăstirea Crişcior

• Fratele nostru **Alin Pater** va expune în perioada 6.12.2023—7.01.2024 o serie de **icoane pe sticlă**, în cadrul expoziţiei „Martirii", la Galeria Rotonda din Timişoara. La vernisajul din 6 decembrie, ora 17 este invitat să ţină cuvânt PS Siluan al Ungariei.

• Alba Iulia ne cheamă! Obişnuitul **periplu patriotic al tinerilor** din obştea noastră, coordonaţi de Tudor-Gheorghe şi Giorgiana actriţa a însemnat anul acesta popasuri la Alba şi la Aiud, cu tricolor, cântece patriotice şi voie bună.

• S-au împlinit 2 ani de când a plecat la Domnul tânăra **preoteasă Mihaela** de la Rădeşti. Dumnezeu să o numere cu cei drepţi!

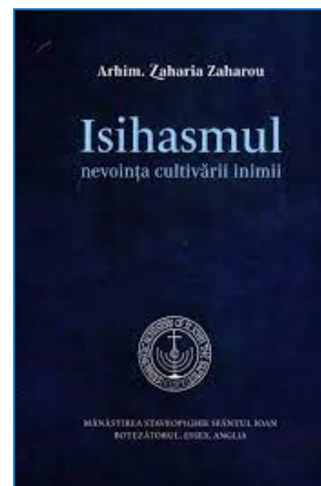
ŞTIRI

• Consiliul Judeţean Arad, prin Centrul Cultural Judeţean Arad, în parteneriat cu Arhiepiscopia Aradului şi TV Arad organizează duminică, 3 decembrie, de la ora 19, la Sala Polivalentă din Arad, un eveniment intitulat **„Colindul sfânt şi bun", care va consta în-tr-o conferinţă** (cu pr. Vasile Ioana şi pr. Marius Ciprian Pop şi un recital de **colinde** (Dinu Iancu Sălăjanu şi Oana Bozga-Pintea). (sursa*: arhiepiscopiaaradului.ro*)

• Luni în Aula „Ioan Meţianu" a Facultăţii de Teologie din Sibiu, unde a fost lansată **biografia culturală a Sfântului Ierarh Andrei Şaguna**, Mitropolitul Transilvaniei. Autorul lucrării este dr. Mircea Gheorghe Abrudan, cercetător la Institutul de Istorie „George Bariţiu" din Cluj Napoca. (sursa*: basilica.ro*)

• Episcopii ortodocşi din Franţa şi-au exprimat joi îngrijorarea cu privire la **demersurile de legalizare a sinuciderii asistate în Republica Franceză**. Îngrijorările vin în contextul demersurilor legislative de înlocuire a termenului „laisser-mourir" (a lăsa pe cineva să moară) cu expresia „faire mourir" (a provoca moartea cuiva), despre care ierarhii spun că „ar fi un abis care s-ar împotrivi convingerilor esenţiale ale multor oameni de credinţă". (sursa*: basilica.ro*)

LIBRĂRIA LOGOS ne recomandă

Arhim. Zaharia Zaharou
ISIHASMUL, NEVOINŢA CULTIVĂRII INIMII

Isihasmul înseamnă biruinţa omului asupra patimilor sale, atunci când Duhul Se odihneşte în cămara de nuntă a inimii lui. Este o nevoinţă ascetică cu caracter îndoit: pe de o parte, presupune dezbăcarea şi lepădarea de omul cel vechi, iar pe de altă parte, asumarea, îmbrăcarea şi primirea plinătăţii omului celui nou. Nimeni nu va putea afla limanul cel neînviforat al isihiei dacă nu „a rămas mai întâi cu Hristos în încercările Lui", dacă nu s-a suit pe Cruce împreună cu Domnul şi nu a murit cu desăvârşire lumii, pentru a învia împreună cu Hristos şi a deveni părtaş al plinătăţii vieţii Sale.

Arhiva pdf a revistei: https://archive.org/search.php?query=Maximina+pentru+suflet&sort=-publicdate
Contact: revista.maximina@gmail.com sau la tel. 0734.194.372. Mulţumim tuturor pentru rugăciuni şi ajutor!

MaxiMina
Foaie ortodoxă pentru suflet

Numărul 39 (CLII) 3 decembrie 2023

Sfinţii săptămânii

D 3 - DUMINICA A 31-A DUPĂ RUSALII (Vindecarea orbului din Ierihon); Sf. Proroc Sofonie; Sf. Cuv. Gheorghe de la Cernica–PEŞTE
Mărturisitorul Petre Ţuţea (1991)

L 4 - Sf. Mare Mc. Varvara; Sf. Ioan Damaschin - ULEI

M 5 - Sf. Cuv. Sava cel Sfinţit; Sf. Mc. Anastasie şi Diogen; Sf. Noi Mucenici: Cosma Protosul şi ceilalţi cuvioşi athoniţi care au mustrat pe latino-cugetători;
Cuv. Ierom. Nifon - ctitorul Schitului Prodromu din Athos (1901)
Mărturisitorul Regele Mihai (2017)

Mi 6 - Sf. Ier. Nicolae al Mirelor Lichiei; Sf. Ier. Teofil al Antiohiei - PEŞTE
Mărturisitorul Constantin (Dinu) Pillat (1975)

J 7 - Sf. Mc. Filoteea; Sf. Ier. Ambrozie de Mediolanum; Sf. Cuv. Amun Nitriotul; Sf. Cuv. Grigorie-ctitorul mănăstirii Grigoriu din Athos

V 8 - Sf. Apostoli: Sosten, Apolo, Chifa, Tihic, Epafrodit, Cezar şi Onisifor; Sf. Cuv. Patapie

S 9 - Zămislirea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu; Sf. Proorociţă Ana, mama Sf. Prooroc Samuel - PEŞTE

Mitropolitul Neofit de Morphou

ENTUZIASMUL
-marele absent din viaţa omului contemporan-

> **Dacă le lipseşte ceva oamenilor de azi, fie celor căsătoriţi sau celibatari, fie celor tineri sau celor in vârstă, acesta este entuziasmul.**

Sfântul Porfirie vorbea de multe ori de importanta entuziasmului în credinţa noastră. Dacă le lipseşte ceva oamenilor de azi, fie celor căsătoriţi sau celibatari, fie celor tineri sau celor in vârstă, acesta este entuziasmul. Ce înseamnă entuziast? Înseamnă acela care este "entheos" (en Theos = **întru Dumnezeu**), cel care Îl are în el pe Dumnezeu (cuvântul „entuziasm" vine din grecescul „enthousiasmos").

Toate trebuie sa se facă cu entuziasm, cu dispoziție bun. Fiecare trebuie să încerce să iubească ceea ce face, să își facă cu „chef" munca sa, cu bucurie. Aceasta ajută la entuziasm. Adică **dacă vedem în sinea noastră că facem ceva cu greu, cu gânduri de împotrivire și cu lenevie, să cerem de la Dumnezeu să îmi înlăture amărăciunea. Așa să facem și cu lenea.**

Spre exemplu, dacă sunt dascăl și merg la clasă, să-I cer: dă-mi bucurie, luminează-mă! Eu am o rugăciune pe care am învățat-o de la Sfântul Nicodim Aghioritul. Mai deunăzi am fost dascăl pentru 40 de elevi de gimnaziu în Astromeriti. Înainte să intru în școală mi-am închinat fruntea – la modul cel mai practic – apoi am zis în sinea mea: *„Hristoase, învață-mă ce să fac și ce să zic!"*. Adică, **deși merg să îi învăț pe copii și le voi fi dascăl, devin în același timp ucenic al lui Hristos**. În acest fel, te și smerești. Mi-ar zice cineva: *bine, bine, Preasfinție, ai citit atâtea cărți, ai spus atâtea predici și te gândești ce vei spune unor copii din Astromeriti?* Desigur! Mi s-a întâmplat odată, când nu am făcut această rugăciune, să merg să vorbesc unor copii de școală, să mi se pună o întrebare, să mă enervez și nu a ieșit bine. Auziți? Și du-te apoi în următorul an să le vorbești copiilor... Ce le-au zis acești copii părinților lor? *A venit episcopul să ne vorbească și ne-a rănit*. Așadar, niciodată să nu ai siguranța că ești dascăl desăvârșit, că le știi pe toate. Fă loc în inima ta lui Hristos: *Hristoase, învață-mă ce să zic și ce să fac!* Devino ucenic al lui Hristos!

Unei învățătoare, Sfântul Porfirie îi zicea: **Cum intri în clasă, după ce îți faci cruce și ceri putere și înțelepciune de la Hristos, cu ochii să închini spațiul clasei**. Vedeți ce importanță dădea Sfântul Porfirie închinăciunii? Oare mamele și bunicile noastre nu știau ce făceau? Până și făina pe care o frământau și cuptorul în care coceau le închinau.

Așadar, Sfântul Porfirie recomanda închinarea spațiului de clasă și nu doar pentru dascăli. Pentru că nu știi ce duce fiecare înăuntrul său, ce energii negative, ce a făcut în timpul nopții, ce a gândit dimineața. Închină locul în care te găsești. Fără a face niște gesturi de o falsă cucernicie, fățarnice. Nu, nu! Credința noastră nu trebuie să îl provoace pe cel de lângă noi. Sfântul Porfirie zicea că toate trebuie să se facă în ascuns. Și mai zicea ceva important. Nici tu, cel care faci aceste gesturi nu trebuie să te gândești că faci ceva deosebit, ceva duhovnicesc. Să nu știe stânga ce face dreapta, deoarece este foarte ușor să alunecăm în fariseism, în pietism. Să vrem să ne vadă și să ne admire oamenii. Bine, astăzi este așa de mare "bullying-ul" din partea duhului lumesc împotriva gesturilor de credință, că pe noi chiar ne avantajează pentru că nu ne permite să exagerăm cu acest pietism. Dar mai demult exista această ispită, să pari mai credincios decât alții. Să fii tu singur cu Dumnezeu, cu Hristos!

Și să nu uităm: entuziasmul provine de la a fi „în Dumnezeu", să nu uitam că **în inima fiecărui creștin ortodox botezat există Sfântul Duh, indiferent dacă crede puțin sau mult, dacă este un mare păcătos sau mai puțin păcătos.** Exista Sfântul Duh pe care l-am primit în momentul Mirungerii noastre, imediat după Botez. Noi doar trebuie să Îl activam. Deci, oricum suntem „întru Dumnezeu", din momentul Botezului. Avem un generator electric înăuntrul nostru și îl ținem închis, nu îl lucrăm. TREBUIE SĂ ÎL LUCRĂM.

Versuri

Așteptând ceasul de apoi

Constantin (Dinu) Pillat

Acum să pleci din tot ceea ce este confuz
din ceea ce este al nostru și totuși nu ne aparține,
din ceea ce, ca apa în vechile puțuri,
ne oglindește tremurând și ne zădărnicește chipul;
din toate acestea, care se agață încă o dată
de noi ca și cu spini, – să pleci
și pe acest lucru și pe acela
pe care aproape nu le mai vedeai
(atât de cotidiene erau și atât de obișnuite)
să le privești deodată: cu blândețe, împăciuitor
și ca la un început și de aproape
și presimțind să te uiți înlăuntrul lor, ce impersonal,
cum se desăvârșea peste toate suferința
cu care copilăria era plină până la margine.

Și atunci totuși să pleci, mână din mână,
ca și cum ai rupe din nou ceva vindecat
și să pleci: încotro? În nelămurit,
departe, într'o neînrudită țară caldă,
care, dincolo de orice acțiune, are să fie
nepăsătoare ca un decor: grădină sau perete
și să pleci: de ce? Din impuls, dintr-un fel de-a fi,
din nerăbdare, dintr'o întunecată așteptare,
din neputința de-a înțelege și lipsa de minte:
să iei toate acestea asupra ta și zadarnic
să părăsești poate ceva de valoare, pentru
a muri singur, neștiind
de ce este acesta începutul unei vieți noi?

GÂNDURI
către soți

Arhim. Efrem Vatopedinul

Soții ortodocși trebuie să fie conștienți de faptul că amândoi se împărtășesc de păcat și de greșeli. Trebuie însă ca la baza familiei să fie o comuniune în Hristos prin taina Bisericii – este foarte important! De aceea, conștienți de aceasta, **soții trebuie să se tolereze, să fie îngăduitori unul cu celălalt**. Iar seara trebuie să discute despre întâmplările din timpul zilei, dând fiecare explicații pentru a nu exista neînțelegeri.

Soțul trebuie neapărat **să dovedească în mod practic soției că o iubește**. Firea femeii este atât de slabă, încât îndată ce vede că soțul arată o oarecare amabilitate unei alte femei, fie colegă de serviciu, fie prietenă, în sufletul ei se aprinde invidia. Nu pentru că ar fi o pornire pătimașă ci, din pricina dragostei ce i-o poartă soțului, dorește ca acesta să-i aparțină în întregime. Mai mult, femeia devine invidioasă chiar dacă soțul arată dragoste mamei lui. Dacă îi spui: „Bine, dar este mama lui care l-a născut, l-a crescut, i-a fost alături atâția ani", ea răspunde: „Da, dar o iubește pe ea mai mult decât pe mine!". Toate femeile asta răspund. De aceea soțul trebuie, prin tandrețe, să găsească „butonul" de îmblânzire a soției.

Noi, monahii, prin modul nostru de viață nu avem experiența femeilor, însă epitrahilul sfintei spovedanii ne-a dezvăluit foarte multe taine din sufletul femeii. Un alt lucru pe care îl constatăm este acela că femeia, după nașterea primului copil, nu mai dorește atât rolul sexual al soțului, cât **tandrețea și afectivitatea** acestuia. De aceea soțul trebuie să cunoască acest lucru și să fie tandru cu soția sa.

Niciodată nu trebuie ca soțul să-i facă observație soției în prezența altora, pentru că de multe ori, din egoism, soții își mustră soțiile mai ales în prezența propriilor rude.

Sau, dacă soția dă telefon soțului la serviciu, acesta să nu-i răspundă răstit: „Lasă-mă, n-am timp acum!", vorbindu-i cu asprime. Ci să-i spună: „Iubito, am treabă acum, însă te voi suna eu puțin mai târziu". Soția trebuie să știe întotdeauna că soțul o iubește și se gândește la ea în orice

clipă, **trebuie să simtă că în inima lui ea este pe primul loc.** Când soția va înțelege și se va convinge că soțul o iubește, atunci devine de bunăvoie așternut picioarelor lui, gata de orice jertfă.

Soția, de multe ori, are față de soț un comportament copilăros. De multe ori face mofturi și nazuri de copil mic. Tu, ca soț, trebuie să te cobori „la mintea ei", să nu-i disprețuiești cererile, să încerci să i le satisfaci și astfel să aduci echilibrul în familie, deoarece în familie toată atenția trebuie îndreptată către mădularul cel slab (firav, neputincios, n.n.) care este femeia.

Dacă femeia nu simte tandrețea soțului, golul din inima ei nu va fi umplut nici de dragostea părinților, nici a propriilor copii. **Atât de mare e taina căsătoriei, încât golul creat în inima femeii de lipsa afectivității soțului nu poate fi umplut nici măcar de dragostea propriilor copii**! Soției nu trebuie să-i ascundeți nimic, pentru că va veni vremea când veți fi descoperiți. Să-i spuneți totul și să vă consultați cu ea în toate. Nu e bine ca soția să afle cele ascunse ale voastre de la rude, de la colegi, ori de la prieteni. Să știți că firea femeiască este pururea bănuitoare, suspicioasă. Tot timpul se îndoiește și se întreabă: „Oare mă iubește soțul?" Iar dacă va găsi motive de suspiciune, devine fiară. De aceea, trebuie să știți că singurul lucru care o poate cuceri și poate uni familia este tandrețea. Soțul ideal nu o strigă pe soție pe nume. După căsătorie, adevăratul nume al soției trebuie să fie doar „iubito". Atunci cei doi vor fi cu adevărat trup și suflet.

Dacă îți greșește cu ceva soția, nu-i răspunde pe loc, atunci când ești dominat de mânie, ci seara, în dormitor când veți fi singuri, să-i spui cu blândețe: „Știi, iubito, azi m-ai întristat cu cutare lucru". Iar dacă îi arăți blândețe, îi va pare rău, va plânge și își va cere iertare.

Dacă soțul pleacă undeva și „uită" să-i spună soției, iar aceasta află de la colegii de serviciu, de exemplu, atât de mare este rana sufletească pricinuită de faptul că nu este ea prima căreia soțul să-i spună despre acest lucru, încât cu greu își revine. Este nevoie, deci, de multă atenție.

Dacă soția va înțelege că soțul îi este alături, atunci este capabilă de orice jertfă. Firea feminină are nevoie de cea a bărbatului. Vedeți, chiar și la mănăstirile de maici, dacă nu există un duhovnic bun, singure nu pot spori. Întotdeauna firea femeiască are nevoie de sprijinul firii bărbătești.

ALTARIȚA
de la Crișcior
- icoana ajutătoare celor împietriți duhovnicește -

Seara zilei de prăznuire a adormirii Părintelui Arsenie a însemnat, cum spunea maica stareță Varvara, un nou început pentru Mănăstirea Crișcior, jud. Hunedoara (unde se află maici plecate din obștea noastră). Scările care duc spre Paraclis erau înțesate, iar înăuntru om lângă om, ca în noaptea de Înviere (nu degeaba s-a cântat la sfârșit „Îngerul a strigat!”).

A venit Mireasa la Crișcior! Căci ca o nuntă a fost întâmpinarea și venirea icoanei Vimatarissa (Altarița) în mănăstire. Cu preoți și cântări, cu alai și flori, cu lumea multă și bucurie ce nu poate fi exprimată în cuvinte. Doar cei care au zăbovit, după ce s-a risipit mulțimea, în fața chipului de o frumusețe nepământeană al Preacuratei, pot da mărturie despre această bucurie. Maica Domnului, atât de iubită de neamul nostru, se lasă închinată și sărutată în părțile românești, în mii și mii de chipuri. Părintele Arsenie spunea că nu toți pricep taina Maicii Domnului și slava pe care o are înaintea lui Dumnezeu, dar inima iubitoare a poporului român i-a făcut loc de odihnă.

La Mănăstirea Vatoped din Sf. Munte Athos, se află unul dintre cele mai de preț chipuri ale Preacuratei, care poartă numele „Vimatarissa”, adică „Altarița”, „Cea care stă în Altar”, căci este așezată pe scaunul arhieresc din Sfântul Altar. În ziua prăznuirii sale, în marțea din Săptămâna Luminată, are loc procesiune cu Sfânta icoană în jurul Mănăstirii.

Potrivit tradiției, naufragiind corabia în care se afla Arcadie, fiul împăratului Theodosie cel Mare, acesta a fost izbăvit prin ajutorul minunat al Maicii Domnului, care l-a adus pe uscat, fiind aflat într-un tufiș, în locul în care mai târziu avea să fie construită Mănăstirea Vatoped și unde acesta a găsit icoana Născătoarei de Dumnezeu.

De această icoană este legată **o minune petrecută în secolul al X-lea**. În vremea unui atac al piraților arabi asupra mănăstirii, ierodiaconul Sava apucase să ascundă icoana Maicii Domnului, aruncând-o în fântâna Sfântului Altar, împreună cu Crucea lui Constantin cel Mare și cu o făclie aprinsă ce ardea întotdeauna înaintea icoanei Născătoarei de Dumnezeu. Nu reuși, însă, să scape și el însuși de urgia cotropitorilor, care l-au prins și l-au vândut rob în Creta. Când, după șaptezeci de ani, în vremea împăratului Nichifor Focas, Creta s-a izbăvit de pirați, și-a recăpătat libertatea și Cuviosul Sava care, fiind acum la adânci bătrâneți, s-a întors în Mănăstirea sa de metanie. Aici i-a arătat egumenului Nicolae locul în care trebuia săpat pentru a descoperi vechea fântână a Altarului în care, o!, minune, au găsit icoana și Crucea plutind drepte deasupra apei, iar lumânarea încă aprinsă, așa cum fusese lăsată cu șaptezeci de ani în urmă! Cu alte cuvinte, se petrecuse o îndoită minune – sfintele odoare aruncate în apă nu suferiseră vreo stricăciune, prin minunea și purtarea de grijă a Maicii Domnului, iar lumânarea ardea de șaptezeci de ani fără a se mistui! De atunci, în amintirea minunii, în fiecare luni seara se cântă Paraclisul Maicii Domnului, iar în fiecare zi de miercuri se săvârșește Dumnezeiasca Liturghie.

Aron Viorel este omul prin care Altarița a venit la mănăstirea Crișcior. Un casnic al Vatopedului și un mare făcător de bine al schiturilor românești athonite, dl. Aron și-a dorit să dăruiască mănăstirii hunedorene o copie ferecată a unei icoane vestite din Sf. Munte. Ca atare a întrebat-o pe maica stareță Varvara ce icoană își dorește. Când maica i-a trimis o poză cu icoana Vimatarissa, dânsul a tresărit și și-a dat seama că cea mai mare icoană pe care o avea în casă, luată de la pangarul Vatopedului, era tocmai Altarița, despre care însă nu știa mai nimic.

Dl. Aron a mers în Sf. Munte să cumpere icoana, dar nu a fost așa de simplu. Inițial, părinții vatopedini nu au dorit să îi dea icoana, spunând că mănăstirea e mică și vor fi puțini închinători care să se bucure și să se folosească de icoană. Apoi, când dl. Aron a arătat înspre cea mai mare copie a Vimatarissei, părinții i-au spus că aceea este foarte scumpă. L-au întrebat: „Tu ce buget ai să cumperi o icoană?” (căci prețul este de câteva zeci de mii de euro) Iar dl. Aron a răspuns simplu: „**NU POT SĂ PUN BUGET LA MAICA DOMNULUI!**”. Până la urmă i-au arătat o icoană Vimatarissa ceva mai mică decât originalul, minunat ferecată cu aur, argint și pietre scumpe și au zis că merg la stareț să-i ceară binecuvântare să o vândă dlui. Aron. Condiția acestuia a fost ca icoana să ajungă într-un loc în care să fie cu adevărat cinstită. I s-au dat asigurări că așa va fi la Crișcior și a cumpărat-o. Apoi a mers la București cu mașina să ia icoana de la cel care a adus-o din Sf. Munte. A mers ca după o mireasă și tot drumul a ținut luminile aprinse în interiorul mașinii, căci cu adevărat o aducea pe Mireasa Împăratului Ceresc.

Acatistul alcătuit întru cinstirea icoanei este plin de cereri pentru cei care sunt cuprinși de greu duhovnicesc. Mai mult decât bolile trupești, **icoana Altarița poate înmuia cele mai împietrite inimi**, căci frumusețea ei desăvârșită atinge și vindecă sufletul. *Bucură-te, Maica Domnului Altarița, ceea ce ne scoți din adâncul cel rece al împietririi duhovnicești!*

Sfântul ANDREI ȘAGUNA,
Părintele școlilor ardelene

Soarta școlii românești, care a fost dintotdeauna destul de dificilă, se afla la începutul secolului al XIX-lea într-o situație de-a dreptul dramatică: lipsiți de gimnazii, românii ortodocși după absolvirea modestelor și puținelor școli elementare, erau nevoiți să frecventeze școlile luterane și catolice din Ardeal, iar cei cu stare ajungeau în școlile vieneze și berlineze.

Andrei Șaguna, abia instalat în Transilvaniaca episcop vicar, constată că este lipsit de orice competență în probleme școlare, deoarece din anul 1837 Guberniul ardelean îi luase episcopului ortodox dreptul de „superinspecție” asupra școlilor confesionale ortodoxe, acordându-l episcopului romano-catolic din Alba -Iulia. Însă ierarhul nu pierde timpul, ci pornește o campanie de adrese și cereri către împărat. În memoriul din 17 mai 1847, Șaguna propunea între altele: *„Ridicarea de **școli naționale române** în toate satele, târgurile și orașele, institute tehnice, seminarii pentru instruirea clerului, ca și înființarea unei Universități Naționale românești și dotarea acesteia(sic!) din vistieria statului, în raport cu poporul contribuabil.”*

Pentru că răspunsul favorabil al autorităților întârzia, mitropolitul ia problema în propriile mâini. La primul sinod din 1850 hotărăște ca *„tot insul dintre protopopi să fie inspectorul școalelor din districtul său, și din timp în timp să raporteze Preasfinției Sale, iară Preasfinția Sa înaltului Ministeriu de cult.”* Elementul nou adus de Șaguna a fost așezarea episcopului ortodox la conducerea întregului sistem școlar elementar din eparhie, iar a preoților ca directori de școli.

Acesta este **momentul hotărâtor pentru constituirea** la modul cel mai real a **unui învățământ ortodox confesional viabil** – neatârnat intereselor uniatiste, afirmându-se astfel autonomia școlară a Bisericii Ortodoxe din Ardeal, pe care în cele din urmă, la sfârșitul deceniului 50 al secolul XIX, autoritățile vieneze au acceptat-o.

În 1852, Mitropolitul Andrei Șaguna trimite o circulară preoțimii din Ardeal, în care le cere: *„**Să vă nevoiți, ca fieștecare obște Bisericească să-și facă Școală**, ear care ar fi cu totul săracă și din pricina aceasta nu ar putea să-și facă școală despre una ca aceasta întâmplare să-mi reportați în coace, ca să dau sfat unei asemenea comunități, dar și până atunci să vă nevoiți întracolo, ca o astfeliu de obște săracă să nu se întovărășească cu vreo obște de altă religie.”* De asemenea, impune cerința ca dascălii să fie ortodocși, iar manualele cele tipărite în Tipografia Mitropoliei (căci până atunci destul prozelitism se făcuse de catolici și protestanți prin cărțile numeroase și frumoase puse la dispoziția ortodocșilor cu prețul căderii din dreapta credință).

Din nou, un îndemn categoric un an mai târziu, în 1853: *„Mă simt îndatorat a le descoperi (...) ca și de azi încolo să se nevoiască (preoții) a stărui cu neobosită râvnă pentru înmulțirea școalelor noastre, pentru înzestrarea lor, precum și pentru prevederea lor cu învățători vrednici și harnici, care își cunosc și pricep chemarea lor cea sfântă și nu cruță nici o osteneală pentru luminarea tinerilor noștri”*.

O atenție deosebită a acordat manualelor didactice pentru școlile poporale. Se cunosc **peste 25 de manuale** scrise la îndemnul lui Șaguna de câțiva distinși preoți din eparhia sa, printre care: *Abecedarul, Gramatica, Elemente de geografie, Elemente de istorie, Elemente de istoria naturii și fizică, Aritmetica*.

La sfârșitul arhipăstoririi lui Șaguna, erau în eparhie aproape **800 de școli primare (confesionale)**, dintre care mai mult de jumătate au fost înființate în timpul său, deci aproape fiecare parohie își avea școala ei. În aceeași măsură și-a îndreptat atenția și spre *școlile medii (secundare)*. A înființat un gimnaziu la Brașov, un gimnaziu inferior la Brad și o școală reală comercială la Brașov.

S-a îngrijit de soarta elevilor lipsiți de mijloace, dându-le posibilitatea să-și continue studiile, prin acordarea de **ajutoare bănești**, fie din veniturile sale proprii, fie din fundațiile anume întemeiate în acest scop. Numeroase școli au primit ajutoare bănești substanțiale din partea sa (Săliște, Făgăraș etc.). Cea mai însemnată *fundație* a fost cea creată prin testament - la îndemnul lui Șaguna - de avocatul aromân *Emanuil Gojdu* din Budapesta (1802 -1870), sub administrarea Bisericii Ortodoxe din Transilvania, care și-a îndeplinit misiunea până la realizarea unității naționale, în 1918.

Prin institutele pedagogico-teologice, Șaguna a pus preoțimea în centrul învățământului confesional, preoții fiind și învățători ai satelor, ca adevărați pionieri ai învățământului românesc. Ei au apropiat pe țărani de școală, de carte și de ziar, familiarizându-i cu gustul pentru citit, cu serbările și reprezentațiile de teatru sătesc, aranjate de ei cu concursul tinerilor din sat. Munca lor de fiecare zi a contribuit la conservarea limbii și la dăinuirea poporului român în Transilvania în condițiile național - politice de până la 1918.

AMINTIRI CARE DOR

- Regele Mihai despre abdicare sa -

Episodul care a transformat România din monarhie constituțională în republică sovietică începe cu întoarcerea lui Mihai I și a Reginei Mamă de la nunta verișoarei Elisabeta, viitoarea Elisabeta a II-a a Marii Britanii, în noiembrie 1947. Acolo, cei doi au avut întrevederi la nivel înalt - Regele George al VI-lea, premierul și ministrul de externe, cei în funcție laburiști, și precedentul premier, Winston Churchill, cu ambasadorul american la Londra, Douglas. ***Nici unul nu l-a încurajat pe Mihai să se întoarcă în România condamnată la comunism.*** *Regele Mihai se întoarce însă, ba chiar cere Guvernului, ca monarh constituțional, aprobarea să se căsătorească cu prințesa daneză, Ana de Bourbon Parma pe care o cunoscuse la Londra. O căsătorie ar fi consolidat dinastia și semnala că monarhia are viitor la București. Or, România rămăsese ultima țară de la estul Cortinei de Fier nesovietizată complet. Însă guvernul Groza era total împotrivă.*

Am mers la Sinaia, pentru Crăciun. Bine, la noi Crăciunul se făcea de obicei la București, dar nu mai e cazul acum. Și în seara zilei de 30 decembrie, Negel, Mareșalul Palatului ne cheamă la telefon și îmi spune că Groza mă roagă urgent să vin la București fiindcă au o chestiune de familie de discutat. O chestiune de familie – noi ne-am închipuit că o fi fost tocmai refuzul cu logodna, cu căsătoria și asta.

Pe urmă, când am venit la Palatul Elisabeta, ne-am urcat în odăile noastre și a sosit și Groza, dar l-a adus și pe Gheorghiu - Dej, neanunțat. În momentul ăla a venit el cu hârtia pe care a scos-o din buzunar și mi-a pus-o pe masă. Eu am citit-o așa, la repezeală ... și am zis - mă duc alături ca să citesc așa ceva mai liniștit. Și m-am dus în odaia alăturată unde era Ioanițiu cu Negel și mi-au spus că palatul a fost înconjurat cu trupe de-ale comuniștilor, santinelele și soldații noștrii au fost arestați și scoși, telefoanele tăiate complet și în jos dacă ne uităm, și m-am uitat, era artileria adusă acolo, ca să înconjoare casa.

Bine, citisem deja asta și m-am întors și am spus, zic: „Ce se întâmplă aici? Mi-ați tăiat telefonul, mi-ați înconjurat casa cu trupe"... Zice: „Păi, dacă nu se semnează asta cât mai repede, o să fie mare bucluc în țară". Și atunci și mama și eu am încercat să-i explicăm că cel puțin constituțional nu se poate, eu n-am dreptul să refuz și să plec fără să întreb țara românească și poporul. Și zice: "N-avem timp pentru asemenea lucruri".

... Am mai adăugat că, din punct de vedere constituțional, eu n-am dreptul să abdic în felul ăsta și, în special, pentru restul familiei. Eu n-am dreptul. Și nici constituțional. Nu, că: „N-avem timp, dom'ne!". Asta trebuie să semnez urgent. Zic: „Cum o să semnez asta?!" Și atuncea mi-a spus: **„Dacă nu semnați acum într-un sfert de oră, o jumătate de oră, avem 1.000 de oameni tineri care sunt închiși și dacă nu faceți ce vrem noi acum, trebuie să-i împușcăm pe toți**". Asta a fost. Cu sânge rece... Eu când am auzit asta le-am spus, asta e o responsabilitate pe care eu nu pot să o iau. Nici față de țară, nici față de ei. Și a trebuit să semnez.

Și Groza cu ideile lui de a face glume, când s-a terminat cu asta, a luat jacheta lui așa și mi-a spus: „Pipăiți".

Și am pipăit, avea un pistol în buzunar. Și s-a întors către mama mea și i-a spus în nemțește, de ce nemțește, nu știu: „Ca să nu mi se întâmple ce i s-a întâmplat lui Antonescu!". Asta e gluma lui. Și râdea de nu mai știa de el. Pe urmă mi-a spus altceva, să nu care cumva să am vreun contact cu cineva din afara Palatului! Nici americani, nici români, nici nimic! Asta a fost, după care au plecat. A fost o chestiune de 30- 40 de minute.

Cum au plecat ei, mama mea a început să plângă. Ea avea o educație din familia ei din Grecia, educație în sensul că nu trebuie să-și arate simțămintele lor în public. Or, cât ăștia doi erau acolo, s-a ținut cât s-a ținut și când au plecat nu a mai putut să se stăpânească. Și eu mă gândeam după aceea că pentru ea a fost poate chiar mai rău decât pentru mine fiindcă atunci când noi am plecat în exil a fost, mi se pare că, al 4-lea exil pentru ea. În Grecia s-a întâmplat cu tatăl ei, pe urmă s-a întors. A doua oară tot cu tatăl ei, când a plecat definitiv. Pe urmă a fost războiul când a trebuit toți să plece în afară și Regele George, fratele ei care

a plecat atunci și s-a întors mult mai târziu. A fost 3-4 ori.

Ne-am dus înapoi la Sinaia. Acolo a fost aceeași poveste cu trupele. Trupele noastre, ale mele, au fost arestate și plecau, i-am întâlnit pe drum, urcau în niște camioane care îi aduceau la București. Și acolo au fost de-ai lor, „Tudor Vladimirescu" erau. Nu ne-au dat un termen, când să plecăm din țară, dar noi am zis, și cu mama mea, cu cât mai repede cu atât mai bine, cine știe ce se mai întâmplă. Așa că ne-am făcut bagajele.

Mama mea a fost urmărită în fiecare odaie în care a fost, de unul de-al lor, un ofițer, să nu ia nici o scrumieră de pe masă. Nici nu i-au dat voie să ia niște cearșafuri și plapume. Nici astea nu ne-au lăsat. Hainele, atât! Pe mine nu m-au urmărit, dar au scotocit toate bagajele după aceea, bineînțeles. Inventar or fi făcut ei ceva, așa la repezeală. Dar eu n-am văzut. Și... asta a fost în 31. Și pe urmă noi am plecat în ziua de 4 iannuarie 1948, dimineața.

Mergând la gară, iarăși, ca să vezi mentalitățile astea bolnăvicioase, ei credeau că probabil o să mă impresioneze așa de teribil, în loc să își dea seama că pentru mine tot ce a fost acolo a fost un dezgust profund! Ei credeau altceva... Am dat mâna cu cei care erau acolo cu noi în mașină și pe urmă am mers către vagon. Și între cele două locuri, era un culoar așa, erau ofițeri întorși cu spatele. Ce au vrut ei să demonstreze cu asta, Dumnezeu știe. Când m-am urcat în vagon, m-am întors să văd ce se întâmplă acolo, ofițerii ăștia stăteau așa. Dar era un băiat tânăr, cred că un sublocotenent sau locotenent, chiar la începutul cozii ăsteia, și s-a uitat așa la mine, l-am văzut că plângea. Dar ceilalți nu au mișcat deloc.

Și pe urmă când a început să meargă trenul că mai eram cu vreo cinci - șase persoane, totuși am putut - vorbeam așa între noi și le zic: „Ajungem noi să ieșim din țară sau cumva or să întoarcă trenul să meargă Dumnezeu știe unde?" Pe drum a fost totuși un moment foarte emoționant fiindcă ajungând, am calculat noi, în Austria, în zona rusească, trenul s-a oprit. Mama mea s-a cam speriat puțin. Zice: „Dumnezeu știe ce o să facă aștia!". A stat 5-10 minute trenul și pe urmă a plecat din nou. Am trecut peste un pod pentru că se auzea râul. Și ne-am dus dincolo și s-a oprit din nou. Eram puțin nedumeriți toți. Nu știam exact unde suntem noi. Am auzit un Jeep care a venit, fiindcă are un sunet caracteristic Jeep-ul când e ambalat puțin. S-a oprit lângă vagonul nostru. S-a deschis ușa și a intrat acolo un căpitan american. S-a uitat bine la amândoi și a spus: „Acum sunteți liberi". Îți venea, oh... Era zona americană în care am intrat atunci. Ce să spui...

Abdicarea a fost bine aranjată, încă din timpul cât eram plecat la Londra. Fiindcă pașapoartele pe care le-am avut noi, când am plecat în Anglia, ni le-au luat înapoi, bineînțeles, acolo eram trecuți cu titlu, cu tot. Și ne-au dat altele, la fel, dar fiecare pagină avea o ștampilă pe ea, "Republica România". Adică... asta nu se face în două minute!

Și la Laussane când am ajuns, era sora mamei mele, care și ea a fusese reținută într-un lagăr nemțesc, Prințul Nicolae și mai mulți români și publicul elvețian care era acolo. Asta a fost tot.